

Reactie nota zienswijzen KRW Maatregelenpakket 2022-2027

Naar aanleiding van de KRW factsheets die dit voorjaar ter inzage lagen is bij ons een aantal zienswijzen binnen gekomen. In deze reactienota trachten wij de vragen zo goed mogelijk te beantwoorden. De reacties hebben op enkele punten geleid tot een aanpassing in de factsheets.

1. *Is de status “Sterk veranderd” voor de waterlichamen Benedenlopen Eelder- en Peizerdiep (NL34M104) en Bovenlopen Eelder- en Peizerdiep (NL34M105) houdbaar, gelet op de grote waterveiligheidsbijdrage die deze waterlopen kunnen leveren bij een natuurlijker inrichting?*

Reactie: Menselijke activiteit heeft grote invloed (gehad) op hoe het Eelder- en Peizerdiep er uit zien. Ze zijn ten opzichte van de oorspronkelijke, natuurlijke staat “sterk veranderd”. In Nederland geldt dit voor vrijwel alle beken en rivieren. Dit doet niets af op de doelstelling om deze waterlichamen op een zo natuurlijk mogelijke wijze in te richten.

2. *Ik vraag het waterschap om maatregelen te overwegen om de hoge fosfaatbelasting van de waterlichamen in veengebieden te treffen. Mogelijkheden die niet zijn benoemd hebben betrekking op het stimuleren van ijzerrijke kwel en het verbeteren van het zuurstofgehalte.*

Reactie: Om ijzerrijke kwel te stimuleren moet het waterpeil worden verlaagd. Een lager peil heeft over het algemeen een negatief effect op natuurwaarden. Bovendien willen we dit juist in veengebied beperken. De negatieve effecten hiervan worden daarom groter geacht dan de positieve effecten.

3. *De gehanteerde fosfaat- en nitraatnormen voor de waterlichamen Benedenlopen Eelder- en Peizerdiep (NL34M104) en Bovenlopen Eelder- en Peizerdiep (NL34M105) zijn te hoog en leiden tot schade van de wezenlijke waarden van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) in aanliggende natuurgronden. Ik vraag u daarom samen met de Provincie de normen aan te passen en te verlagen.*

Reactie: Sinds 2020 hanteren wij de landelijk vastgestelde nutriënten normen. Deze zijn over het algemeen strenger dan de lokale nutriënten normen die we hiervoor gebruikten. Belangrijk aandachtspunt in deze is het verschil in concentratie en belasting. Hoewel de concentratie voldoet aan de norm, is de belasting te hoog. Hiervoor worden maatregelen getroffen.

4. *In het waterlichaam Bovenlopen Eelder- en Peizerdiep wordt gesteld dat het kwaliteitselement watertemperatuur niet wordt gehaald in 2027, met klimaatverandering als verklaring. Er zijn praktische (beheer)maatregelen voorhanden om de watertemperatuur in beeksystemen te verlagen. Deze worden nu niet overwogen. Ik vraag u deze maatregelen alsnog op haalbaarheid en betaalbaarheid te beoordelen.*

Reactie: Verschillende krw maatregelen hebben tot doel een klimaatbestendig beekstelsel te realiseren; hierdoor wordt de beek meer gevoed door grondwater dat over het algemeen kouder is. In de bovenlopen loopt een experiment met stroombaanmaaien. Hiermee wordt getracht een permanente stroming te creëren, door een smalle geul te maaien. Een permanente stroming zal naar verwachting een positief effect hebben op de watertemperatuur.

In een eerdere planperiode is de maatregel getroffen om bomen niet langer te verwijderen, waardoor in de loop van de tijd met meer bomen meer beschaduwing ontstaat.

5. *Onderdelen van het huidige beheer van watergangen zijn strijdig met (natuur)doelen van omliggende gronden. Ik vraag u de uitvoering van uw beheer beter af te stemmen met ons als eigenaar en beheerder van aangrenzende natuurterreinen.*

Reactie: Er is regelmatig overleg met zowel Staatbosbeheer als andere belanghebbenden over het beheer en onderhoud. Dit willen we in de toekomst graag in stand houden en zo nodig uitbreiden. De hierboven genoemde pilot van het stroombaanmaaien is al in uitvoering; Staatbosbeheer is hierbij betrokken.

6. *Ik vraag u om een integrale afweging van de maatregelen en de doelen van de Kaderrichtlijn water. De huidige benadering is sterk gericht op een individueel waterlichaam en op slechts de KRW-doelen als zodanig. Er is meer aandacht nodig voor de relaties tussen Drentse beken - Lauwersmeer – Wadden, en er dient een betere afstemming van de doelen en opgaven tussen de KRW en de overige richtlijnen (NNN, Natura 2000) plaats te vinden.*

Reactie: De opzet van de KRW dwingt een focus op de parameters per waterlichaam af in de factsheets. Zij zijn echter de resultante van een uitgebreide watersysteem analyse. Hierin is breed gekeken naar allerlei factoren die invloed hebben op de waterkwaliteit, waaronder ook de relaties tussen verschillende waterlichamen. Tijdens de gebiedssessies is ook breed gezocht naar andere belangen die spelen in het gebied. Omdat we bij de realisatie kiezen voor een gebiedsgerichte aanpak zullen wij daarbij niet enkel vanuit de KRW-parameters aan de slag gaan, maar actief de verbinding zoeken met andere opgaves, zowel van Noorderzijlvest als van andere partijen waaronder Natura 2000 en NNN.

Een voorbeeld hoe we daarbij ook de verschillende waterlichamen aan elkaar verbinden zijn de recente afspraken die zijn gemaakt over de waterberging in de Onlanden gekoppeld aan de Drentse bovenlopen.

7. *Ik vraag u maatregelen in relatie tot grondwateronttrekkingen in het stroomgebied van de stromende waterlichamen op te nemen in de factsheets.*

Reactie: Grondwateronttrekkingen vallen buiten de scope van de KRW doelen en de KRW maatregelenpakketten. We nemen dit punt mee bij het opstellen van de Zoetwaterstrategie zoals opgenomen in het Waterbeheerprogramma.

8. *Ik vraag u het gevoerde peilbeheer van de afgelopen jaren van de Elektraboezem te heroverwegen, omdat dit schadelijk is voor de KRW-doelen.*

Reactie: Ons uitgangspunt is dat wij onze peilen beheren conform het peilbesluit. In uitzonderlijke situaties zoals in de droge zomers van 2018 en 2019 hebben wij hiervan afgeweken, omdat het Rijk ons toen gevraagd heeft om zoveel mogelijk water vast te houden om de beschikbaarheid van zoet water te borgen.

Er worden de komende tijd nieuwe peilbesluiten vastgesteld. Deze peilbesluiten komen gebiedsgericht en functiegericht tot stand. Dat wil zeggen dat we kijken naar de functiebediening en de belangen in het gebied. Stakeholders zijn van harte uitgenodigd om daar hun input op te leveren. Zo is onder meer het Peilbesluit 1^e schil Electraboezem dat op 27 oktober 2021 ter besluitvorming ligt in het algemeen bestuur tot stand gekomen.

9. *Voor sommige waterlichamen stagneert de doelrealisatie. We vragen het waterschap om voor deze waterlichamen maatregelen te formuleren, daar deze momenteel ontbreken in de factsheets.*

Reactie: Voor elk waterlichaam zijn alle mogelijke maatregelen geformuleerd om de doelen te kunnen halen. Daarmee verwachten we vooruitgang te zien in de waterkwaliteit.

10. *Een aantal maatregelen zal niet worden uitgevoerd omdat deze zouden leiden tot significante effecten op gebruiksfuncties. Wij missen in dit verband een echte belangenafweging; wat is de meerwaarde van het uitvoeren van de maatregel voor de waterkwaliteit / herstel van het natuurlijk watersysteem, afgezet tegen de eventuele schade voor bepaalde gebruiksfuncties? Ons inziens wordt te gemakkelijk zonder verdere onderbouwing gesteld dat een bepaalde maatregel leidt tot significante schade. Zo zal het instellen van een meer natuurlijk waterpeil – dynamisch waterpeil - van een grote waarde zijn voor verbetering van de waterkwaliteit en herstel van het natuurlijk watersysteem.*

Wij verzoeken u daarom alsnog een afdoende onderbouwde afweging te maken.

Reactie: In eerdere planperiodes zijn maatregelen niet uitgevoerd omdat deze significante schade zouden geven aan bijvoorbeeld landbouw, scheepvaart of recreatie. Voor de derde planperiode, die nu voor ligt, zijn er geen nieuwe maatregelen die niet uitgevoerd worden omdat dit zou leiden tot significante schades.

Voor een aantal waterlichamen is een onderzoeksmaatregel geformuleerd om te zoeken naar mogelijkheden om lokaal natuurlijk peilbeheer uit te voeren.

11. *In de maatregelenlijst 2016-2021 staat de maatregel “Realisatie permanente stroming in beekprofiel”. Echter de afgelopen jaren hebben wij meerdere malen – dreigende - droogval van de beek geconstateerd, terwijl tegelijkertijd de landbouw toestemming had om bovenstrooms uit dezelfde beek water te pompen ten behoeve van beregening. Wij verzoeken u daarom veel terughoudender dan tot op heden om te gaan met het verlenen van toestemming voor wateronttrekking t.b.v. beregening en hierover beleid te formuleren.*

Reactie: Dreigende droogval in de hoofdaders van de beken is bij ons niet bekend. De hoofdaders van de beken worden al vanaf het voorjaar gevoed met IJsselmeerwater. Ook als er geen

onttrekkingen vanuit de landbouw zijn is IJsselmeerwater vanaf het voorjaar noodzakelijk om droogval te voorkomen en vistrappen te voorzien van water.

12. *In de maatregelenlijst 2022-2027 is ten onrechte de bestrijding van exoten, zoals de grote waternavel, niet opgenomen. Deze soort breidt zich steeds meer uit. Bestrijding is ook in het belang van Noorderzijlvest omdat deze soort de doorstroming kan belemmeren. Wanneer deze soort in dichte drijftillen voorkomt, laten deze planten weinig licht door. Andere waterplanten verdwijnen hierdoor. Het kunnen behalen van KRW-doelen staat hierdoor onder druk. Wij verzoeken u daarom de aanpak van exoten als maatregel op te nemen.*

Reactie: KRW maatregelen zijn gericht op het verbeteren van de waterkwaliteit. Exoten beheer is gericht op het voorkomen van achteruitgang. Het volledig verwijderen van invasieve planten zoals grote waternavel blijkt niet haalbaar te zijn.

Waterschap Noorderzijlvest treft wel degelijk maatregelen om exoten te bestrijden. Met name voor grote waternavel wordt vanaf 2021 al extra maatregelen genomen. Deze maatregelen worden vooral genomen om de waterafvoer te garanderen en het uitbreiden van deze soort te voorkomen.

13. *Water in haarvaten vasthouden. Goed dat deze maatregel is opgenomen. Voor ons is het echter onbegrijpelijk dat deze maatregel in de Bovenlopen slechts betrekking heeft op 50 ha. Uitgangspunt zou moeten zijn dat het water in alle haarvaten wordt vastgehouden. Alleen op die manier wordt serieus bijgedragen aan bestrijding van droogte in de zomer. Wij verzoeken u daarom deze maatregel uit te breiden tot alle haarvaten.*

Reactie: Onze insteek met deze maatregel is inderdaad geweest om deze maatregel te nemen in een zo groot mogelijk deel van het afwaterend gebied dat uit landbouwgrond bestaat.

Er is een inschatting gemaakt dat dit om ca 50 boerenbedrijven gaat. Door een technische reden is dit in de factsheet gekomen als 50 hectare. We passen dit aan.

14. *Daarnaast is het opmerkelijk dat Noorderzijlvest regelmatig dode bomen verwijdert uit de haarvaten. Juist de aanwezigheid van dode bomen kan bijdragen aan het vasthouden van water. Het weghalen van dode bomen staat daarom haaks op de maatregel water vasthouden. Wij verzoeken u daarom als maatregel op te nemen dat dode bomen in haarvaten in de derde planperiode niet meer worden verwijderd, maar actief in de waterlopen worden gelegd om zo serieuze inzet te kunnen plegen op het vasthouden van water.*

Reactie: Dood hout laten liggen in de beek is meegenomen als maatregel in SGBP 2. Bomen die spontaan omvallen liggen vaak niet op een locatie die vanuit de afvoerfunctie gewenst is en worden daarom verwijderd.

15. *Uit de tabellen blijkt dat het realiseren van het doelbereik in 2027 voor verontreinigende stoffen onzeker is. In de lijst maatregelen is alleen het aanpakken van overstorten opgenomen als maatregel specifiek gericht op verbetering van de waterkwaliteit. Wij zien in het gebied bijvoorbeeld rond/langs de bovenlopen van de Slokkert een toename van het areaal bollenteelt. Deze teelten gaan veelal gepaard met afspoeling van bestrijdingsmiddelen naar het*

oppervlaktewater. Dat betekent een extra druk op het behalen van de KRW-waterkwaliteitsdoelen. Wij verzoeken u daarom ook maatregelen op te nemen die deze afspoeling tegengaan om zo te kunnen bijdragen aan het behalen van de KRW-doelen. Wij denken daarbij aan het instellen van teeltvrije zones.

Reactie: Het is ons bekend dat deze teelten kunnen zorgen voor een hogere concentratie gewasbeschermingsmiddelen; we delen uw zorg. Tot nu toe blijkt uit onze meetgegevens dat er in de bovenlopen geen normoverschrijding voor gewasbeschermingsmiddelen plaatsvindt.

Bij die waterlichamen waar gewasbeschermingsmiddelen een probleem vormen voor de waterkwaliteit zijn hiervoor maatregelen geformuleerd. Daarnaast zijn er maatregelen die wij beheergebied breed uitvoeren, die passen we ook hier toe.

Wij blijven de waterkwaliteit hierop monitoren.

16. *In de bovenlopen ligt er een opgave voor realisering van het NNN. In het kader van het voldoen aan de opgave voor extra waterberging (Programma Droge Voeten) kan aan deze opgave een versnelling worden gerealiseerd. Met de hier te nemen maatregelen - bijvoorbeeld hermeandering, inrichten natuurvriendelijke oevers, etc. - kan veel extra water worden vastgehouden. De te nemen maatregelen zullen ook sterk bijdragen aan KRW-doelen. Wij verzoeken u daarom deze maatregelen integraal op te nemen in de maatregelenlijst.*

Reactie: Een natuurlijk ingericht watersysteem is ook een klimaatbestendig watersysteem én andersom. Daarmee dragen KRW maatregelen bij aan waterberging en maatregelen voor de waterberging dragen bij aan de KRW-doelen. Waar er bij het realiseren van NNN of waterberging koppelkansen zijn om de waterkwaliteit te verbeteren worden die benut. Deze kansen zijn nu nog niet in beeld.

Koppelkansen geven mogelijk een plus bovenop de geformuleerde KRW maatregelen.

17. *In de factsheets valt te lezen dat de verbinding Fochteloërveen - Slokkert in de periode 2009-2015 is voltooid. Dat klopt, maar deze verbinding is nog steeds niet "open". Wij verzoeken u daarom als maatregel op te nemen dat in de komende planperiode deze verbinding alsnog feitelijk wordt gerealiseerd.*

Reactie: De verbinding Fochteloërveen- Slokkert is inderdaad afgerond. Als gevolg van een gerechtelijke procedure is deze nog niet in gebruik genomen. Op dit moment onderzoeken wij hoe we deze verbinding alsnog in gebruik kunnen nemen.

18. *Wat betreft de Slokkert: de beek is overgedimensioneerd, het is meer een kronkelende sloot, dan een meanderende beek in het landschap. Het waterpeil is hier ook te laag voor de hier aanwezige vochtige hooilanden. Wij verzoeken u maatregelen op te nemen die er aan bijdragen het waterpeil te verhogen. Remming van de stroomsnelheid, kan daaraan bijdragen.*

Reactie: De dimensionering is een gevolg van een belangenafweging in het verleden geweest. We zijn bezig met een pilot stroombaanmaaien in het Oostervoortsediep en Grote Diep. Als deze pilot succesvol is kunnen we dit ook in de Slokkert toepassen.

19. *In de Tempelstukken is er nog sprake van een rechte en diep insnijdende sloot die tevens veel kwel afvangt. Wij verzoeken u als maatregel op te nemen dat dit gedeelte bij de inrichting van NNN-percelen wordt verondiept.*

Reactie: We zullen dit water meenemen bij het beschouwen van mogelijkheden om water vast te houden in de haarvaten.

20. *Er wordt gesuggereerd dat de verhoogde inlaat van IJsselmeerwater door Wetterskip Fryslân de oorzaak is van het verlaagde zoutgehalte in het Lauwersmeer. Er kunnen echter ook andere oorzaken zijn. Wij vinden het risicovol om een dergelijke passage op te nemen als motivering voor het gebruikmaken van een uitzonderingsartikel. Het risico voor Wetterskip Fryslân zit er dan in dat de Europese Commissie het waterschap zou kunnen verzoeken of zelfs dwingen de verhoogde inlaat te staken of te verminderen. Vanwege de zeer goede effecten op de waterkwaliteit in de boezem, hechten wij aan de verhoogde inlaat, zolang emissiebeperkende maatregelen nog te weinig effect hebben.*

Wij stellen voor de passage als volgt te herschrijven:

Na een jarenlang schommeling van het zomergemiddelde zoutgehalte van ruim boven tot net iets onder de huidige ondergrens van de beoordelingsklasse 'goed', ligt het niveau in de periode 2016-2020 plotseling fors onder deze grenswaarde. Er wordt onderzocht waardoor het verlaagde zoutgehalte wordt veroorzaakt.

Reactie: Het is juist dat de oorzaak van de daling van het zoutgehalte nog niet zeker is en onderwerp is van nader onderzoek. Wij passen daarom de passage aan in overeenstemming met het voorstel. Het waterbeheer en specifiek het zoutgehalte is een belangrijk evenwicht in het Lauwersmeer, waar Noorderzijlvest en het Wetterskip nu en in de toekomst samen aan zullen werken.